

అపార్థం

'వద్దురా బాబూ!' అంటున్న కొద్దీ నన్ను అరవ నీనిమాకు లాక్కెళ్ళాడు గిరి. చాలా ఏళ్ళుగా అరవదేశంలో ఉంటున్నా నాకు అరవ బాష రాదు; అరవ నీనిమాలు అర్థం కావు.

'ఈ నీనిమా తీసినవాడు మన తెలుగువాడే. త్వరలోనే అరవ ప్రొడ్యూసరు - డైరెక్టరుగా పైకి వచ్చాడు. ఇతను ఇంతకుముందు తీసిన పిక్చరొకటి బెంగుళూరులో చూశాను. భలే బాగుంది. మరీ వీరాంధ్రత్వం పోకు, ఎక్కడన్నా డయిలాగర్డం కాకపోతే నేను చెబుతాలే!' అని నా అభ్యంతరాల నన్నిటిని తో నేనీ నన్నా అరవ నీనిమాకు తీసికెళ్ళాడు గిరి.

నేను నీనిమా చూడటానికి బయలుదేరినాక గూడా గిరి, మేం చూడ బోయే పిక్చరు గురించి కాన్యాసింగు మానలేదు. ఈ పిక్చరు మూడు నెలల్లో వూర్తి అయింది. నీకు తెలుసా? ఇరవై ఎనిమిది కాల్షిట్లు, నేనేమనుకున్నానో! అన్నట్టు ఇందులో కథానాయిక పాత్ర ధరిస్తున్నది తెలుగు తార, నీ కింకా తెలిదేమో!

గిరి నాకు కేవలం స్నేహితుడే కాదు, బంధువు కూడానూ, దూరపు బంధువు కూడా కాదు. 'ఒంటే లిడిచిన' తమ్ముడు, (పాత కాలపు జోక్ లెండి.) అదీ గాక వాడు నాలుగేళ్ళ అనంతరం కనబడ్డాడు. అందుకని, వాడికి తృప్తిగా ఉంటుందిగదా అని, వాడు చెప్పేదానికి సమయోచితంగా, 'ఓహో?', 'అట్లాగా?', 'చెప్పవే, మరి?' అంటూ ప్రోత్సాహం ఇచ్చాను.

పిక్కరు చాలా ప్రజాదరణ పొందుతున్నట్టు హాలు దగ్గరి పెద్ద పెద్ద క్యూలు చెప్పక చెప్పాయి. (ఇది పాత నుడికారమే.) రిస్కు తీసుకోవటం ఇష్టం లేక గిరి, కాస్త పై క్లాసు టిక్కెట్టు కొనేశాడు.

తోవలికి వెళ్ళి కూర్చున్నాం. పిక్కరు ఆరంభమయ్యింది. గిరి చేసిన కాన్యాసింగుకన్నా పిక్కరే నన్ను హెచ్చుగా నమ్మించింది. దయిలాగులు 'ఎన్నా', 'ఆమ', 'సొట్ల' లాంటి ఏదెనిమిది మాటలు మించి నాకు ఆర్థం కాక పోయినా కథ స్థూలంగా బోధపడుతూనే ఉన్నది. మొత్తానికి నేను పిక్కరులో లీనం కాగలిగాను. గిరి కూడా లీనమయే ఉండా లనుకున్నాను. వాడు నాకు దయిలాగులు తర్జుమా చేసి చెప్పలేదు. నాకు చెప్పించుకోవాలని తట్టను కూడా లేదు. నిజం చెప్పాలంటే నేను వాడి సంగతి వూర్తిగా మరిచే పోయాను.

వాడే నాకు తనను తాను జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు. నన్ను చెయ్యి పట్టి గుంజుతూ నా కిష్టం లేని పని ఏదో చెయ్యమంటున్నాడు.

'ఏమిటి?' అన్నాను పరధ్యానంగా.

'పోదాం వద!' అన్నాడు వాడు పళ్ళు బిగబట్టి.

'ఎక్కడికి?' అన్నాను అయోమయంగా, తెర మీద తెలుగు తార అందంగా ఏడుస్తున్నది. నా కళ్ళు తెర మీదినుంచి వక్కనున్న గిరి మీదికి తిరగ నిరాకరిస్తున్నాయి.

'ఈ సినిమా భరించలేను. నువ్వు రాకపోతే నేను పోతాను!' అన్నాడు గిరి. ఈసారి వాడి గొంతులో ఏడుపు ధ్వనించింది.

చుట్టవక్కల వాళ్ళు మాకేసి చూస్తున్నట్టు నా దివ్యదృష్టికి తెలుస్తున్నది. ఒక చెంప గిరి మీద మండిపోతున్నది. వెధవ! ఏడుపు ఘట్టాలు చూడలేనివాడు సినిమా కెందుకు రావాలి? ఏడుపులూ, పెడబొబ్బలూ లేకపోతే సినిమా ఎలా అవుతుంది? ఇంకా నయం కదా? ఈ సినిమాలో ఏడుపులు తప్ప పెడబొబ్బలు లేవు. పిక్కరో శివాజి గణేశన్ ఉంటే గిరి గాడి ధణుతు లెగిరిపోయి ఉండును.

గత్యంతరం లేదు. సీటులోంచి లేచి గిరి వెంట బయటికి బయలు దేరాను. అఖరుసారి హీరోయిన్ కు గుడ్ బై చెబుదామని స్కీన్ కేసి తిరిగితే, అక్కడ హీరోయిన్ లేదు. ఇంకెవరెవరో ఉన్నారు.

హాలునుంచి బయటికి వచ్చేదాకా గిరి మీద నాకు కోపంగానే ఉందిగాని, బయటికి వచ్చాక వాడి మొహం చూస్తే నాకు భయం వేసింది. వాడు ఏ నాజీ కాన్సెంట్రేషన్ కాంపు నుంచో బయటపడిన యూదుజాతి వాడిలాగా అయి పోయాడు.

వెంటనే నేను సినిమా మాటే మరిచిపోయి వాణ్ణి గురించి ఆరా తీశాను. 'ఏమయింది? సినిమా బాగాలేదా? బాగానే ఉన్నట్టుందే! ఎందుకంత గండ గత్రెరగా బయటికొచ్చేశాం?'

'అంతా సావకాశంగా చెబుతాను. నన్ను కాస్త తేరుకోసీ....బీచికి పోదాం పద! ఊరు మధ్య నాకు ఉక్కిరి బిక్కిరిగా ఉంది!' అన్నాడు గిరి.

నే నవ్వుదే అనుకున్నాను. ఏదో కథ వుందని. ఆ మాట నిజమే. అది వాడి కథే కూడాను. బీచిలో నా కంఠా చెప్పేశాడు. కాని వాడు చెప్పినట్టుగానే చెబితే అది రెండు గంటల పైన పట్టుతుంది. (అదీ గాక వాడు నా కా కథను ఎట్లా చెప్పాడో అక్షరాలు నాకు జ్ఞాపకం కూడా లేదు.) అందుచేత నేను వాడే చెబుతున్నట్టు మిమ్మల్ని నమ్మిస్తూ నా సొంత మాటలలోనే ఆ కథ చెబుతాను.

సినిమా కథలు జీవితంలా ఉండవని అందరూ ఆక్షేపిస్తారు. ఈ ఒక్క సారికి జీవితం సినిమాలలాగా ఉండనందుకు నేను చాలా బాధ పడుతున్నాను. మనం చూసిన ఈ సినిమా - అదేలే సగం చూసినది - నా జీవితంమీద పేరడి మోస్తరుగా ఉంది....తొందర పడకు, మెల్లగా అంతా చెబుతాను.

నువ్వు రత్నాన్ని ఎరుగుదువా? ఎరగవు. కాలేజీలో, ఇద్దరమూ నాలుగేళ్లు కలిసి చదివాం. అటువంటి స్నేహితు డందరికీ దొరకడు. పెట్టి పుట్టాలి. ఎంత విశాల హృదయం అతనిది! శాపం చేత మానవజన్మ ఎత్తిన దేవత అన్నట్టుందే వాడు.

రుణం, రుణపడి వుండడం అనే మాటలను నాలుక చివరనించి ఉచ్చరిస్తాం. నేను నీకు డబ్బు బాకీ వుంటే, ఎన్ని సంవత్సరాల తరవాత నా బాకీ వడ్డీతో సహా ఎంత ఆయేదీ లెక్కలు కట్టేటందుకున్నది. నువ్వు నాలో వుండే కుళ్ళంతా కడిగి, నాలో మానవత్వం పెంపొందిస్తే ఆ బాకీ ఎంతో ఎవడు చెబుతాడు? నేను రత్నం దగ్గర వందలకొద్దీ విషయాలు నేర్చుకున్నాను. నే నాతనికి ఉత్త స్నేహితుణ్ణి కాను-చిత్తశుద్ధిగా చెబుతున్నాను-శిష్యుణ్ణి, భక్తుణ్ణి అతనిలో లోపాలు ఎన్నినందుకు నాకెవరన్నా డబ్బిస్తామంటే నేను వాళ్ళనుంచి ఎర్రని ఏగానీ సంపాదించలేదు. అతను చచ్చిపోయాడని తెగపొగడుతున్నా ననుకోకు.

అవును, అతను పోయాడు, రెండేళ్ళయింది. ఆ విషయానికి తరవాత వస్తాను.

కాలేజీ చదువు ముగిసిన కొద్దిరోజులకే అతనికి పెళ్ళయింది. పెళ్ళికి నన్నాహ్వానించాడు. అతని పెళ్ళికి నేను చైఫాయిడ్ జ్యరంతో తీసుకుంటున్నాను. ఆ తరవాత నేడు పిమ్సన్ కంపెనీలో చేరి పట్నం వచ్చేశాను. రత్నం టీచరు డ్రైయినింగుకు వెళ్ళాడు.

మా ఇద్దరికీ మధ్య ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతూనే వచ్చాయి. అతను తరుచు భార్యగురించి చాలా మంచిగా ఒకటి రెండు వాక్యాలు రాస్తుండేవాడు. ఆవిడ పేరు రుక్మిణి. తన భార్య అంటే తనకు వల్లమాలిన ఆపేక్ష ఉన్నట్టు రత్నం చెప్పకపోయినా, అతనికి తన జీవితంలో భార్య ఒక ముఖ్య విషయం అయినట్టు నాకు తెలిసిపోయింది. రత్నం వంటివాడు ఎంతో ప్రేమించకపోతే తన భార్యగురించి అంత శ్రద్ధ కనబరచడు .... రుక్మిణి గురించి నాకు చాలా మంచి అభిప్రాయం ఏర్పడింది.

ప్రేమికులను లోకం ప్రేమిస్తుందనేమాట అబద్ధంకాదు. మనని ప్రేమించినవాళ్ళను కూడా మనం కొంతకాలమే ప్రేమించగలం. కాని లైలాలను లోకం శతాబ్దాలతరబడి ప్రేమిస్తుంది. నాకు రుక్మిణిపట్ల క్రమంగా అటువంటి ప్రేమ కలిగింది. అందులో స్వార్థం ఏమీలేదు. అనూయ అంతకన్నా లేదు.

రత్నానికి సరిఅయిన ఉద్యోగం దొరకలేదు. రెండు మూడు చోట్ల వని చేసి, ఎందుకో మానేశాడు. అధికార దౌష్ట్యం అంతకంతకూ దేశంలో పెచ్చరిల్లి పోతున్నదని అతను ఒక ఉత్తరంలో రాశాడు.

అతను డబ్బుకు ఇబ్బంది పడుతున్నట్టుతోచి ఒకసారి రెండువందలు వంపాను. ఒంటరిగాణ్ణి. జీతం బాగానే వస్తున్నది. అతను డబ్బుకు చిక్కుపడు తుంటే నేను బాంకు ఎకౌంటు ఎట్లా పెంచుకోను?

'డబ్బు వంపావు. బాకీ ఎట్లా తీరుస్తాననుకున్నావు?' అని అతను రాశాడు. నేను బ్రహ్మాండమైన ఉత్తరం రాశాను. నేను జన్మరాహిత్యం కోరుకోవటం లేదనీ, నాకిష్టమైన వాళ్ళకోసం కోటి జన్మలెత్తటానికైనా నాకభ్యంతరం లేదనీ, అందరినీ విడిచిపెట్టి పరమాత్మలో ఐక్యం కావటంకన్న పచ్చి స్వార్థం ఉండదనీ, నా బాకీ ఈ జన్మలో తీరకపోతే వచ్చే జన్మలో తీర్చటానికి నాకభ్యంతరం ఏమీలేదనీ, వచ్చే జన్మ సంబంధం గ్యారంటీ చేసుకోవటానికి అతనికింకా అప్పు పెడతాననీ ఏమేమిటో రాశాను. అదొక విధమైన ప్రేమలేఖ అనుకో. నా జన్మలో మొదటిసారి, చివరిసారి రాసిన ప్రేమలేఖ. ప్రపంచంలో ఏ ఆడదానికి అటువంటి ఉత్తరం రాసి ఉండను. అది పోనీ.

నా మాదిరి అప్పులవాణ్ణి భరించటం కన్నా తనకు ఆనందం మరి ఉండదని అతను జవాబిచ్చాడు.

తరవాత నాలుగైదు నెలలకు రత్నం తనకు జబ్బుగా ఉన్నట్టు ఉత్తరం రాశాడు. జబ్బేమిటో రాయలేదు. నేను మళ్ళీ అతనికి డబ్బు పంపుతూ, శ్రద్ధగా వైద్యం చేయించుకోమన్నాను.

డబ్బు అందినట్టు రాస్తూ అతను, 'నా జబ్బు నయమవుతుందని తోచదు. వారాలు కాకపోతే, నెలలలో ఉంది నా చావు. శలవు దొరికితే ఒకసారి రా,' అని రాశాడు.

నేను వెంటనే శలవు సంపాదించి, ఒంగోల్లో రత్నాన్ని చూడబోయాను. అతను చాలా బీద స్థితిలో ఉన్నాడు. నాకు పూరిపాకలూ, మట్టి నేలలూ, కుక్కి మంచాలూ అంటే భయంలేదు. పూరిపాకల్లోకూడా బోలెడంత మనశ్శాంతి లభిస్తుంది. ఒక్కోసారి మిద్దెల్లోనూ, మేడల్లోనూ లభించని మనశ్శాంతి ఆ పూరి యిళ్ళలో లభిస్తుంది. కానీ రత్నం ఉంటున్న ఇంటినీ ఆ ఇంట్లో రత్నాన్నీ చూడగానే నాకు భయం వేసింది. అంత అనారోగ్య స్థితిలో ఉన్నవాడు అటువంటి వాతావరణంలో ఉండరాదు.

రత్నాన్ని చూసి నేను గుర్తించలేక పోయినానంటే నమ్ము. నేను ప్రేమించి, అభిమానించే రత్నం ఇతను కాదనిపించింది. అది రోగిపట్ల ఆరోగ్య వంతుడికి కలిగే విముఖత్వం. దాన్ని నేమ త్వరలోనే జయించాను.

'ఎట్లా ఉన్నావు రత్నం?' అన్నాను చూస్తూనే.

'ఇదుగో, ఇట్లా ఉన్నాను.'

'ఏమిటి జబ్బు?'

'కిడ్నీల వ్యాధి అన్నాడు డాక్టరు.'

'ముందు నువ్వు ఈ ఇల్లుమారు,' అన్నాను. చుట్టూ కలయచూసి చీదరించుకుంటూ.

రత్నం బలహీనంగా నవ్వి, 'చావటాని కిది తగిన చోటు కాదంటావా?' అన్నాడు.

'జబ్బుమనిషి బతకటాని కి చోటు మంచిదికాదు' అన్నాను. నేనప్పటి కప్పుడే ఊరిమీద పడి ఒక డాబాయిల్లు అద్దెకు తీసుకొని, తిరిగొచ్చి రత్నాన్ని అక్కడికి మార్చే ప్రయత్నం చేశాను.

దేవుడి పాత్ర ధరించటంలో ఎంత ఆనందంగా ఉందిరా ఒరే! రత్నాన్ని ఆదుకోవటంలో నేను స్నేహధర్మం మాత్రమే పాటిస్తున్నానని నాకనిపించలేదు.

ఏదో అనిర్వచనీయానందం! సృష్టిలో ఉండే పంకలన్నిటినీ సరిచేస్తున్నంత తృప్తి! వాడెవడో చచ్చిపోయిన తన భార్యకు తన ఆయుర్దాయంలో సగమిచ్చి బతికించుకుంటాడు చూడూ. వాడుకూడా ఇంత ఆనందం పొంది ఉండడు. నేను రత్నానికి ఆయుర్దాయమేకాక, కొత్త జీవితం ఇస్తున్నంతగా గర్వవడ్డాను. నా ఆనందానికి ఆధారభూతం నా జేబులో ఉండే నూరు రూపాయ నోట్ల నన్నుది నాకా సమయంలో తట్టలేదు.

రత్నం మొదట్లో బలహీనంగా అభ్యంతరం చెప్పాడు గాని, తరవాత నేను ఏం చేసినా, సరే నన్నాడు.

రత్నాన్ని ఇల్లు మార్చేటప్పుడు రుక్మిణిని పరీక్షగా చూశాను. మనిషి ప్రత్యేకించి గొప్ప బ్యూటీ అని చెప్పలేనుగాని, చూడగానే స్నేహభావం కలిగే మనిషి. నేను తమను ఆదుకుంటున్నానన్న సంతోషం రత్నం మొహంలో నాకంతగా కనిపించలేదుగాని, రుక్మిణి మొహంలో స్పష్టంగా కనిపించింది.

'మీరు దేవుడల్లె వచ్చారు,' అని రెండుసార్లయినా ఆమె అన్నది.

అలాచీన్ లాంతరులాగా నేను చెంబులూ, తప్పాలూ, కూరలూ, బుట్టలూ అన్నీ తెచ్చివడేశాను. డాక్టరును పిలుచుకొచ్చి 'డాక్టర్, మీరు డబ్బుకు వెనకాడవద్దు. ఎంత ఖర్చయినా సరే, రత్నానికి నయం చెయ్యండి' అన్నాను.

డాక్టరు నాకేసి కొంచెం రోతగా చూసి, 'కొన్ని రోగాలకు డబ్బుంటే ఖాతరుండదు సార్,' అన్నాడు ఇంగ్లీషులో.

డాక్టరామాట అనటంతో నాలో అంతదాకా ఉన్న ఆత్మ విశ్వాసం దెబ్బ తిన్నది. అప్పటిదాకా రత్నాన్ని నేను బతికించుకోగలననే దైర్యం నాకు పూర్తిగా ఉన్నది. కాని ఇప్పుడు రత్నం బతకడేమోనన్న సందేహం నన్ను బాధించ సాగింది. అతని వంటివాడు నిరర్థకంగా పోవలిసిందే? ఎంత దారుణం!

అతన్ని బతికించుకోగలనన్న దైర్యం నాలో పూర్తిగా ఉన్నప్పుడే, అంటే అతన్ని చూసిన అయిదు నిమిషాల్లోనే, 'నువ్వు పోవటం ఎంత నష్టమో ఆలోచించు' అన్నాను.

రత్నం ఆశ్చర్యంగా. 'ఎవరికి?' అన్నాడు. తరవాత అతను అదృష్ట వశాన నేను లంపటం పెంచుకోలేదు. నాచావు! ఎవరికి సమస్యకాదు. రుక్మిణికి తప్ప. రుక్మిణికిది నిజంగా సమస్యే. పుట్టింటివాళ్ళు కూడా ఎవరూలేరు. ఒక్క పినతండ్రి ఉన్నాడు. అవో రకం మనిషి. బతికుంది నా జీవితాన్నే ప్లాను ప్రకారం నడపలేకపోయాను. నా అనంతరం రుక్మిణి జీవితానికి ప్లాను వెయ్యటం నా తరమా?' అన్నాడు.

అతను బతకడేమోనన్న ఆనుమానం సీరియస్గా నా మనసులో ప్రవేశించగానే నాకు రుక్మిణి గురించి ఆలోచన వచ్చింది. రత్నాన్ని బతికించుకోలేకపోతే, రుక్మిణి సమస్యను పరిష్కరించటానికైనా సమర్థుణ్ణి కాలేకపోతానా?

నా కనీస స్నేహ ధర్మం రుక్మిణిని పెళ్ళాడటం అనిపించింది. మొగుడు పోయాక పిల్లలు కూడా లేని దానికి భవిష్యత్తు ఏమున్నది? జీవితం సహారా ఎడారే - ఒయానీస్సులు మినహా. అదదానికి పెళ్ళితో పరిష్కారంకాని సమస్య అంటూ ఉండదు. నే నామె ప్రేమను సంపాదించాలని ఆశించలేదు. ఆమె రత్నాన్ని ప్రేమించి ఉండాలి. కనీసం అతని స్మృతిని ఇద్దరమూ పంచుకోగలం. అంతకంటే మా మధ్య దృఢమైన బంధం ఏం కావాలి? రత్నాన్ని తన మనసులోనైనా నాలుగు కాలాలపాటు సజీవంగా ఉంచుకోదలిస్తే రుక్మిణికి నా కన్న మంచి స్నేహితుడెవరు దొరుకుతారు?

రుక్మిణి కోసమే నేనింత కాలమూ పెళ్ళిని తప్పించుకు తిరిగానేమోనని కూడా నా కనిపించింది. ఒక చిన్న మూఢ విశ్వాసమనుకో.

రత్నం బతికి ఉండగానే అతని భార్యతో కావరం చేసే పథకం వేస్తున్నందుకు సిగ్గు కూడా వేసింది. కాని నే నా పథకం వెయ్యటంలో సుఖాపేక్ష ఏమీ లేదు. ప్రయాణం చెయ్యగలను.

ఏమైనా నేను చేసిన ఆలోచనలు దూర భవిష్యత్తుకు సంబంధించినవి కావు. ఇల్లు మారిన రాత్రి పది గంటలకే రత్నం కండిషన్ సీరియస్గా పరిణమించింది. ఇల్లు మారినాక అతన్నీ, రుక్మిణినీ చూడ వచ్చిన ఇద్దరు ముగ్గురిలో ఒక వయసు మళ్ళినావిడ 'చూస్తూ చూస్తూ నవమి ఘడియల్లో ఇల్లు మార్చారేం తల్లీ? రేపటిదాకా ఆగితే దశమి వచ్చేదిగా?' అన్నది. అప్పట్లో నే నా మాటలక్ష్యపెట్టలేదు గాని రత్నానికి సీరియస్ కాగానే ఆ మాట జ్ఞాపకం వచ్చి, మనసు కలుక్కుమన్నది. మనం అచ్చగా మన మూఢ విశ్వాసాలతోనే బాధ వదలా మనుకోవటం పొరపాటు. సమాజానికుండేవి మనని బాధించకుండా ఉండవు.

డాక్టరు వచ్చాడు. ఏమీ మాటాడలేదు. ఏదో ఇంజెక్షను ఇచ్చాడు - బాషధ దేవతల సంతృప్తి కోసం. తెల్లవారు జామున నాలుగు గంటల వేళ రత్నం ప్రాణాలు వదిలేదాకా తాను కూడా, పాపం, మా వెంట మేలుకొని ఉన్నాడు.

రత్నం పోయాక రుక్మిణి శవం మీద పడి బావురుమని ఏడవక, ఒక మూల చేరి కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడిచింది. నేను చాలా బాధపడ్డాను.

రుక్మిణి పినతండ్రికి బెల్లిగాం ఇచ్చాను. మర్నాడు మధ్యాహ్నం శవ దహనం అయాక ఆయన వచ్చాడు. ఆయన యాభై ఏళ్ళవాడు. చాలా మంచి వాడుగా కనబడ్డాడు.

'మేం మూడు తరాలుగా దరిద్రులం. రుక్మిణి దరిద్రుల మధ్య వుట్టి మళ్ళీ దరిద్రుణ్ణి పెళ్ళాడింది. దాని జాతకం! జాతక రీత్యా దాని జీవితం ఆలా వెళ్ళిపోవలసిందే' అన్నాడాయన.

ఆ చివరి ముక్కలో నాకు నమ్మకం లేదు. అయినా నే నేమీ మాట్లాడ లేదు. కాని ఇక జరగవలసిందేమిటని ఆయనను అడిగాను.

అదే ఆలోచిస్తున్నాను. కర్మ ఇక్కడ చెయ్యటమా, మా వూళ్ళో చెయ్యటమా అని ఆలోచిస్తున్నాను' అన్నాడాయన.

నేను షాక్ తిన్నాను. రత్నానికి కర్మ చేస్తారా? అతనికి అటువంటి వాటిలో ఏమీ నమ్మకం లేదు. అతనికి జంఝం లేదు. అత నెన్నడూ తద్దినాలు పెట్టలేదు. ఆ మాటే ఆయనతో అనేశాను.

'నాయనా, ఈ కర్మ కొండంతా బతికున్న వాళ్ళది గాని, చచ్చిపోయిన వాళ్ళది కాదు. రత్నానికి జంఝుప్పోగు లేకపోతే ఏషయింది? నాకున్నది గదా. నేను శ్రాద్ధాలు పెడుతూనే ఉన్నాను గదా? రత్నం కోసం నా విధి నేను మార్చు కునేదా? నువ్వే చెప్ప!' అన్నాడాయన.

ఆయన వాదం సరయినదే కావచ్చు గాని, రత్నానికి ఉత్తర క్రియలు జరపడంలో ఏదో అపహాస్యం ఉన్నదన్న భావం నన్ను బాధించింది.

'అయితే కర్మ ఇక్కడే చేస్తారా? చేసేటట్టయితే నేను కూడా అన్నాకూ ఉంటాను' అన్నాను.

'ఇక్కడ దేనికి, చిన్నాన్నా? ఈ పాపిష్టి ఇంటి నుంచి ఎంత త్వరగా బయటపడితే అంత మంచిది. విషపు ఘడియల్లో ఇందులో అడుగు పెట్టాం' అన్నది రుక్మిణి.

సన్నామె చెప్పితో కొట్టినా అంత బాధపడి ఉండను. ఆ ముసలావిడ నవమి ఘడియలను గురించిచేసిన ఆక్షేపణను రుక్మిణి సీరియస్ గా తీసుకున్నదా? రత్నం భార్య ఇట్లా మాట్లాడుతుందా? నా కామె చాలా కొత్తగా కనిపించింది.

బాధలో మనుషులు డిమోరలైజయి మాట్లాడతారు. రుక్మిణి కూడా తర్త పోయిన దుఃఖంలో ఆట్లా అని ఉంటుందని మనసును సమాధానపరుచుకున్నాను.

'పోనీ, ఆలా అయితే, రేపే సంవయసం చేసి, అస్థికలు పట్టుకుని మన వూరికి రైలెక్కుదాం.' అన్నాడు 'చిన్నాన్న'.

రత్నం కర్మ నిమిత్తమై కొంత డబ్బు ఆయన చేతిలో పెట్టాను. తీసుకున్నాడు. ఆయన రత్నానికి కర్మ చేస్తానంటే అది నాకు వివరీతంగా తోచింది గాని, ఆ కర్మకయే ఖర్చు నే నివ్వటం నాకు వివరీతంగా తోచలేదు.

రత్నం పోయిన నాలుగోనాడు ఇల్లు ఖాళీ చేసి వాళ్ళను రైలెక్కించి, నేను కూడా రైలెక్కి, ఇక్కడికి వచ్చి, ఇక్కడి నుంచి బెంగుళూరు వెళ్ళి పోయాను. రుక్మిణి భవిష్యత్తు గురించి నా మనసులో అనుకున్న ఏర్పాటు విషయం ఆమెకు చెప్పలేదు. అప్పుడే ఎట్లా చెప్పటం?

కాని ఆ ఆలోచన అహోరాత్రులూ నన్ను వెంటాడుతూనే ఉన్నది. రుక్మిణికి నా జీవితంలో ఆశ్రయ మివ్వటం నా కనీస ధర్మమన్న అభిప్రాయం నానాటికి నాలో పెరిగి రాక్షస ప్రమాణాల నందుకున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు చాలా చిరాకేనేది, ఎవరి మెప్పు కోసం, దేనిగ్గాను భయపడి, నా జీవితాన్నీ, రుక్మిణి జీవితాన్నీ వృథా పోనిస్తున్నాను? ఈ క్షణమే వెళ్ళి నేను రుక్మిణిని ఎందుకు పెళ్ళాడరాదు? ఇద్దరమూ రత్నాన్ని మరచిపోయాక మా పెళ్ళి జరిగితే నేం? జరక్కపోతే నేం? ఇట్లా వేదన పడేవాణ్ణి.

ఒక్క నెల రోజులు పోనిచ్చి, రుక్మిణికి ఒక ఉత్తరం రాశాను. ఆ ఉత్తరంలో రెండే రెండు ముక్కలు రాశాను - నేను రత్నానికి సహాయం చెయ్యటంలో తెలియక ఏవైనా పొరపాట్లు చేసి ఉంటే క్షమించమనీ, నా వల్ల ఎలాంటి సహాయం కావలసి ఉన్నా నిస్సంకోచంగా నాకు రాయమనీనూ. నవమి ఘడియల్లో - రుక్మిణి అన్నట్టు, విషపు ఘడియల్లో - ఇల్లు మార్చానన్నది నా మనసులో ఇంకా మెలుగుతూనే ఉంది.

ఈ ఉత్తరం రాయటానికే నాకు చెయ్యి వణికింది, ముచ్చెమటలు పోశాయి. నన్ను కంపింప జేసినది రాసిన మాటలు కాదు. రాయనివి.

ఉత్తరానికి జవాబు లేదు. 'చిన్నాన్న' ఇచ్చిన అద్రసు సరిగానే ఉన్నట్టు కనబడింది. ఉత్తరం అందకపోవటానికి కారణం కనబడలేదు. నాకు చాలా కష్టం వేసింది. నేను చేసినదానికి లాంఛన ప్రాయంగానైనా రుక్మిణి కృతజ్ఞత తెలుపుతూ ఉత్తరం రాసి ఉండవచ్చు. కనీసం 'చిన్నాన్న' చేత రాయించి ఉండవచ్చు. నా అద్రసు ఆవిడకి తెలుసు. రత్నం రాసిన ఆఖరు ఉత్తరంమీద అద్రసు రాసినది రుక్మిణి. అదేమీ లేకపోగా నేను రాసిన ఉత్తరానికైనా సమాధానం లేదు. నే నామెకు అంత ద్రోహం ఏం చేశానో అర్థం కాలేదు.

చెయ్యదలచిన పనికి విఘ్నాలు కలుగుతుంటే ఆరాటం జాస్తీ కావటం సహజమే గదా. రుక్మిణిని పెళ్ళి చేసుకోవాలన్న అభిప్రాయంలో నాకున్న కాస్త

ఆనందమూ ఇంకిపోతున్నా, చేసుకోవాలన్న ఆరాటం జాస్తి అయింది. రోజులు గడిచేకొద్దీ అది మింగవలసిన చేదు మాత్రగా అయింది. అసలు విషయం ఆమెకు రాద్ధామన్న ప్రేరణ ఎన్ని వందలసార్లు కలిగిందో! ఎన్ని వందలసార్లు 'ఎందుకొచ్చిన పీడ? ఆ రుక్మిణి ఏమైతే నాకేం?' అనుకుని, మళ్ళీ వశ్యాత్వాప పడ్డానో చెప్పలేను. నా మనసును ఇలా ఉర్రూతలూగించిన శక్తులకు ఒక స్వరూపం లేదనిపించింది.

ఇట్లాగే ఒక సంవత్సరం గడిచింది. ఆఖరుకు తెగబడి, నాలో నేను హోరా హోరి పోట్లాడి, నాలో వున్న రైర్యాన్నంతా కూడగట్టుకొని, ఒక దుర్ముహూర్తంలో రుక్మిణి ఉండే ఊరికి డిక్కెట్టు కొని బయలుదేరాను. తయంకరంగా పేలే ఫిరంగులకు ఎదురు వెళ్ళే నైనికుడికి కూడా అంత దైర్యం అవసరముండదేమో ననిపిస్తుంది.

'చిన్నాన్న' గారి ఇల్లు తేలికగానే దొరికింది. నేను వెళ్ళేసరికి రుక్మిణి ముందు ఆవరణలో దూడను కట్టేస్తున్నది.

నన్నామె వెంటనే గుర్తు పట్టక, కొంచెం సేవయాక, 'ఓహో, మీరా?' అన్నది.

'నేను రాసిన ఉత్తరం అందలేదా?' అన్నాను. నా సంభాషణ అంతా ఇదే విధంగా, చేతగానివాడు రాసిన నాటకంలో మోస్తరుగా సాగిందనుకో.

'ఏం ఉత్తరం? ... ఓహో, కిందటేడు రాసిందా?'

అందిందన్న మాట!

'జవాబు రాకపోతే అందలేదేమో అనుకున్నాను,' అన్నాను.

'జవాబా? అందులో జవాబు కేముంది? నన్నేమన్నా అడిగారా?'

'లేదు ... ఏమో ...! ... ఏం రాశారో నాకు గ్యాపకం లేదు.'

ఆ షణ్ణాన నిజంగానే నాకు జ్ఞాపకం లేదు.

దయలాగు మొండిపడింది. నేను వచ్చిన పని ఎట్లా చెప్పేది? ఆమె, ఆమె పక్కన దూడా! చుట్టూ పేడ వాసనా!

ఒక నిమిషమో, అర నిమిషమో గడిచింది. కాని ఆ సమయంలో ప్రతి నెకండూ ఒక యుగం లాగా ఉన్నది. స్టేజి మీద ఎమెచూరు నటుడు పోర్షను మరిచిపోయినాక ఉంటుంది చూడూ! అదే మోస్తరు.

'ఏం పనిమీద వచ్చారు?' అని రుక్మిణి అడిగింది. 'ఎందుకలా నుంచున్నావూ, వెళ్ళిపోక?' అన్న మాటలు ఆమె గొంతులో స్పష్టంగా ధ్వనించాయి.

మంచి క్యూ దొరికింది. ఆత్రంగా, 'నీ కోసమే వచ్చా' అన్నాను.

'నా కోసమా?' అన్నది ఆశ్చర్యంగా.

ఎట్లా చెప్పానో అడగకు. ఆ కంగారులో ఏమన్నదీ నాకే తెలీదు. నన్ను పెళ్ళి చేసుకోరాదా అని అర్థం వచ్చేట్టు అడిగా.

దాంతో ఆటంబాంబు పేలింది. రుక్మిణి మహాకాళి అయిపోయింది. నాకు వావీ వరసా లేదా అని అడిగింది. న్నేహితుడి పెళ్ళాం చెల్లెలు కాదా అన్నది. ఇందుకేనా తన భర్త జబ్బుతో తీసుకుంటూ చావు బతుకుల్లో ఉండగా ఆదుకునే వాడల్లే వచ్చి, రూపాయలు విరజిమ్మింది అని అడిగింది. నా దుర్బుద్ధి గురించి తనకు మొదటి నుంచీ అనుమానంగానే ఉన్నదన్నది. బతికున్నంత కాలమూ తన మొగుడికి పెద్ద న్నేహితుడల్లే నటించి ఇప్పుడతనికి ద్రోహం చెయ్యటానికి ఒడిగట్టావన్నది.

ఇంక చెప్పటానికేముంది? అర్జునుడు బాణాలతో చావగొట్టుతుంటే యుద్ధ రంగం నుంచి పారిపోయే చిల్లర నైనికుడిలాగ వెన్నిచ్చి పారిపోయి వచ్చాను. నీకు ఇతరులు దుర్మార్గం అంటగట్టినప్పుడు, వారి అపోహలకు ఎంత బలహీన మైన ఆధారాలున్నా నీలో ఆ దుర్మార్గం ఉన్నంతగానూ బాధపడి తీరాలి. ఇంకా బాధ పడుతూనే ఉన్నాను. చచ్చేదాకా బాధ పడతాను. ఒకవేళ మరిచిపోయినా, ఏ కథో, ఏ పిక్కరో దాన్ని జ్ఞాపకం చేసి బాధిస్తుంది.....

గిరి తన కథ ముగించాడు.

నేను చాలా సేపు ఆలోచించాను ....గాయపడిన వాడి మనస్సును ఎట్లా సముదాయించాలా అని.

'మాడు గిరి, తన భర్త ప్రేమను సంపాదించుకున్న ఏ ఆడదీ ఆ భర్త యొక్క ఆ ప్రతిభలను సహించలేదు. నువు మగవాడివి గనుక నీ న్నేహితుణ్ణి అతని భార్యతో పంచుకుందామనుకున్నావు. ఆవిడ తన భర్తను పిల్లలతో పంచు కోవటానికి కూడా ఒప్పుకోకపోవచ్చు - పిల్లలు లేరనుకో' అన్నాను.

'ఎందుకు? ఎందుకు?' అని బాధగా అడిగాడు గిరి.

'ఎందుకంటే ఏమిటి నెప్పటం? నూటికి తొంభై మంది, ముప్పాతికమంది ఆడవాళ్ళు ప్రీమిటివ్గా ఉంటారు. దానికి నువ్వేం చెయ్యగలవు? నేనేం చెయ్యగలను?' అన్నాను.

గిరి తల వంచుకుని ఆలోచిస్తూ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

[ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్ర వారపత్రిక, ప్రథమ ముద్రణ : 2.6.1967]